

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 2026-02-02

Remissyttrande över

Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29)

Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

Inledning

Konstnärsnämnden har fått två utredningar från produktivitetskommissionen, delbetänkandet *Goda möjligheter till ökat välstånd* (SOU 2024:29) från april 2024 och slutbetänkandet *Fler möjligheter till ökat välstånd* (SOU 2025:96) från september 2025. Kommissionens uppdrag har varit att analysera faktorer som påverkar produktivitetstillväxten, identifiera möjligheter och hinder för att höja denna tillväxt samt lämna förslag för produktivitetstillväxten i såväl näringsliv som offentlig sektor.

I delbetänkandet diskuterade kommissionen regelförenklingar, bostäder och byggande, tillståndprocesser, transportinfrastruktur, delar av utbildningsväsendet, skatter, kommuner samt aspekter av produktivitet i annan offentlig sektor.

I sitt slutbetänkande behandlade kommissionen bland annat teknisk utveckling, forskning och innovation, kompetensförsörjning, kapitalförsörjning och konkurrens. Vidare innehåller slutbetänkandet kapitel om kriminalitet och tillit, energiförsörjning, digitalisering, bostadsmarknad och industripolitik. Då offentlig sektor är en stor del av svensk ekonomi får den stort utrymme i slutbetänkandet. Här ligger fokus på konkurrens inom välfärdssektorn, offentlig upphandling, administration i offentlig sektor samt hälso- och sjukvård.

I vårt remissvar väljer vi att främst kommentera de få delar som rör Konstnärsnämndens uppdrag och expertisområden. Utöver vårt grunduppdrag att följa utvecklingen inom konstnärers¹ ekonomiska och sociala villkor, har myndigheten i sitt regleringsbrev uppdraget att sprida kunskap om upphovsrätten och dess betydelse för konstnärers företagande inom kulturella och kreativa branscher (KKB) och de förutsättningar som den tekniska utvecklingen ger.² Därav följer att vi kommenterar immaterialrättsfrågor med fokus på upphovsrättsliga frågor, såväl vad gäller kunskapsbyggnad som rådgivning

¹ I uppdraget avses yrkesverksamma upphovspersoner och/eller utövare oavsett konstområde.

² Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Konstnärsnämnden.

gällande upphovsrätter och ersättningar för dem. Det senare inkluderar frågor rörande träning av språkmodeller.

Vi delar utredningens bedömning i sammanfattningen av delbetänkandet, där man diskuterar möjliga orsaker till den senaste tidens nedgång i produktivitetstillväxten och skriver "En ytterligare möjlig förklaring som lyfts fram på senare tid är den ökade betydelsen av immateriellt kapital, vilket har helt andra egenskaper och påverkan på produktiviteten än materiellt kapital."³ Immateriellt kapital är centralt för tillväxten för flertalet företag inom KKB och de utgår ofta från andra affärsmodeller än i mer traditionella företag. Kunskapen om dessa skillnader behöver stärkas i de företagsfrämjande- och innovationsstödjande systemen.

Utifrån vår erfarenhet som myndighet kommenterar vi de förslag som berör administrativt arbete i offentlig sektor. Det gäller bland annat digital infrastruktur och förslag till minskade externa krav på återrapportering.

Synpunkter

Övergripande kommentar

Under tiden för utredningens arbete fattade regeringen beslut om en *Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher*.⁴ I strategin konstaterar regeringen att denna bransch "bör ses som en ny typ av basnäring i Sverige, som inte bara skapar arbetstillfällen i de berörda branscherna utan även tillväxt och innovation i andra sektorer."⁵ Konstnärsnämnden finner det därför märkligt att utredningen i sina betänkanden inte alls berör denna bransch. De gånger begreppen "kultur" används är det genomgående i betydelsen "organisationskultur". Givet den expansion som pågår i KKB finner vi det anmärkningsvärt att branscherna inte blir belysta i detta omfattande utredningsarbete om ökat välbefinnande i Sverige.

Synpunkter på *Goda möjligheter till ökat välbefinnande* (SOU 2024:29)

11.4.1 Skapa en samordningsfunktion i Statsrådsberedningen för prioriterade sektorsövergripande frågor

Det arbete Konstnärsnämnden gör för att främja konstnärers sociala och ekonomiska villkor är i många fall departementsövergripande. I det arbetet skulle det många gånger vara behjälpligt med en samordnande funktion varför

Konstnärsnämnden tillstyrker förslaget om en samordningsfunktion.

11.4.2 Skapa en kommitté för att lösa centrala myndighetsövergripande utmaningar

Det arbete Konstnärsnämnden gör för att främja konstnärers sociala och ekonomiska villkor är i många fall myndighetsövergripande. I det arbetet skulle det många gånger vara behjälpligt med en myndighetsövergripande funktion varför

³ *Goda möjligheter till ökat välbefinnande* (SOU 2024:29), s 19

⁴ Regeringens skrivelse 2023/24:111 *Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher*

⁵ Ibid s 5

Konstnärsnämnden tillstyrker förslaget om en kommitté för att lösa myndighetsövergripande utmaningar.

Kommentarer på *Fler möjligheter till ökat välstånd* (SOU 2025:96)

3.5.9 Förbättra förutsättningarna för entreprenörskap

I betänkandet lyfter kommissionen att det finns ett behov av bättre rådgivning om immaterialrätt för forskare och entreprenörer samt bättre möjligheter för mindre aktörer att skydda sina immateriella tillgångar.

Konstnärsnämnden delar betänkandets mening. Vi ser det också angeläget att lyfta in konstnärerna i detta sammanhang. De utgör den skapande kärnan, det vill säga de aktörer som skapar de verk, produkter och tjänster som utgör den nödvändiga grunden i den KKB som vuxit sig så stark att den idag utgör en basnäring i Sverige varför

Konstnärsnämnden tillstyrker förslaget om förbättrade förutsättningar om entreprenörskap och menar att även företagande konstnärer ska räknas in i de grupper som behöver bättre rådgivning om och starkare skydd när det gäller immaterialrättsliga tillgångar.

4.4.2 Tillgängliggör svenska data

I betänkandet föreslår utredningen att Kungliga biblioteket får i uppdrag att förstärka arbetet att, tillsammans med lämpliga samarbetspartners, utveckla AI-modeller för svensk offentlig sektor. Konstnärsnämnden har fört samtal med Kungliga biblioteket om deras AI-arbete och ser i grunden positivt på det. Framtagande och träning av AI-modeller har dock alltid upphovsrättsliga aspekter, vilket inte påtalas i utredningen varför

Konstnärsnämnden tillstyrker förslaget om att förstärka Kungliga bibliotekets arbete med att utveckla AI-modeller för svensk offentlig sektor. Samtidigt vill vi understryka nödvändigheten i att i arbetet ta full hänsyn till upphovsrättslagstiftning.

4.4.3 Minska osäkerheten kring datahantering

Utredningen menar att frågor om upphovsrätt har ökat i samband med att AI-modeller tränas på data som består av upphovsrättsskyddat material, något som leder till osäkerhet kring ersättningsfrågor. För att minska denna osäkerhet föreslår utredningen att Patent- och registreringsverket (PRV) ska få ett utökat uppdrag att informera om upphovsrätt, något man menar att PRV inte har.

Konstnärsnämnden delar bilden att osäkerheten kring upphovsrätsfrågor är stor och att PRV har goda förutsättningar att informera om detta, varför vi sedan en tid tillbaka har en konstruktiv dialog med PRV i frågan. Dock delar vi inte bilden att PRV inte har (haft) ett uppdrag att informera om detta, då de länge haft ett uppdrag att informera om immaterialrätt, vari upphovsrätt är en del.

Konstnärsnämnden tillstyrker därför förslaget om att PRV även fortsättningsvis ska informera om upphovsrätsfrågor, bland annat i relation till AI-aspekter, och välkomnar att uppdraget har förtydligats i deras regleringsbrev för 2026.

4.4.4 Förbättra den digitala infrastrukturen i offentlig sektor

Utredningen gör bedömningen att det skulle vara främjande för en ökad tillväxt om investeringarna i förvaltningsgemensam digital infrastruktur skulle öka. Digital infrastruktur är ofta dyr, komplex och tidskrävande att ta fram och då flera myndigheter ofta är i behov av likartade verktyg och system kan effektiviteten öka om utvecklingsprojekt drivs i större skala. Som liten myndighet är detta uppenbart för Konstnärsnämnden. Utredningen lägger fram fem förslag för att åtgärda problemet, varav Konstnärsnämnden väljer att kommentera tre.

Utredningen föreslår inrättandet av ett nytt anslag i statsbudgeten där medel avsätts för att utveckla nödvändiga grundkomponenter i en digital infrastruktur för offentlig sektor. Anslagsmedlen ska användas för att finansiera regeringsuppdrag till myndigheter att utveckla lösningar som uppfyller offentlig sektors behov. Exempel på tjänster som kan utvecklas är en statlig e-legitimation, statlig molntjänst för offentlig sektor och funktioner för auktorisation.

Konstnärsnämnden tillstyrker förslaget och ser fler områden än de som nämns i utredningen som skulle kunna öka effektiviteten i den statliga verksamheten, exempelvis tillgänglighetsanpassade publiceringsverktyg.

För att myndigheter ska kunna genomföra produktivitsutvecklande digitala projekt föreslår utredningen att en del av medlen från anslaget ovan tilldelas Myndigheten för digital förvaltning (Digg) för bidragsutbetalning till andra myndigheter. Vi ser ett behov av att den typen av medel tillgängliggörs för myndigheter varför

Konstnärsnämnden tillstyrker förslaget men föreslår att inte benämna medlen "bidrag" utan det mer adekvata "investerstöd".

För att göra myndigheter mindre beroende av ofta kostsamma och osäkra applikationer på kommersiella plattformar som Apple Appstore och Google Play föreslår utredningen att regeringen ska ta initiativ till en marknadsplats för digitala lösningar riktade mot offentlig sektor. Utredningen skriver dock "Hur utformningen ska gå till är svårt att slå fast i detta tidiga skede. Produktivitetskommissionen bedömer därför att regeringen bör besluta om ett utvecklingsprojekt i syfte att föreslå hur en sådan marknadsplats bör utformas." Vi delar den tveksamhet utredningen ger uttrycker varför

Konstnärsnämnden avstryker förslaget att regeringen ska ta ett sådant initiativ i detta skede. Vi menar att det förutsätter en långtgående risk- och konsekvensanalys innan ett initiativ kan tas.

14.3.1 Minska perspektivträngseln

I avsnittet beskriver utredningen hur ökade krav på återrapportering är en starkt bidragande orsak till en ökade administrationen, och därmed minskade produktiviteten, i den offentliga sektorn. En stor del av denna återrapportering exemplifieras från universitets- och högskolesektorn med "...hållbarhet, jämställdhet, mångfald, krisberedskap, tillgänglighet, arbetsmiljöfrågor och så vidare...". Vidare benämner utredningen detta "sidoverksamheter" och menar att "ett viktigt sätt att angripa problemet är att öka regeringens och riksdagens medvetenhet om det." Man föreslår därför att begränsa de generella rapporteringskraven i regleringsbrev och myndighetsuppdrag. Konstnärsnämnden delar inte utredningens bild av att hållbarhet, jämställdhet, mångfald

etc kan beskrivas ensidigt som problem ur ett produktivitetssperspektiv. Tvärtom menar vi att flera av dessa områden höjer produktiviteten, men då de är komplexa och ofta utmanar den rådande organisationskulturen, krävs återrapporteringskrav för att säkerställa fortsatt ansvarstagande för frågorna, varför

Konstnärsnämnden avstyrker förslaget att på ett allmängiltigt plan begränsa mängden generella rapporteringskrav.

14.3.2 Rapportering och uppföljning bör ske mer sällan

Rapporteringskrav som baseras på regler och lagar har ökat inom den offentliga sektorn, enligt utredning. För att minska detta föreslår man två åtgärder, dels att ta bort eventuell rapportering som inte bedöms nödvändig, dels göra viss återrapportering mer sällan. Produktivitetskommissionen föreslår därför ett uppdrag till Statskontoret att genomföra en översyn av vilka återrapporteringskrav i detta hänseende som behövs och med vilken intervall de ska rapporteras. Utredningen nämner också i sammanhanget att en mängd rapporteringskrav också kommer från internationella parter. Även här ser man ett behov av att minska och eventuellt samordna arbetet med att svara på dessa, dock utan att föreslå någon agent för uppdraget. Konstnärsnämnden känner väl igen bilden som utredningen beskriver varför

Konstnärsnämnden tillstyrker förslaget att ge Statskontoret i uppdrag att gå igenom de rapporteringskrav som baseras på regler och lagar samt komma med ett förslag på hur en eventuell minskning av kraven ska utformas. Vad gäller internationella rapporteringskrav ställer sig dock Konstnärsnämnden tveksam till om och hur det ska kunna genomföras utifrån utredningens skrivning.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av myndighetschef och direktör Mika Romanus efter föredragning av avdelningschef Magnus Kirchhoff. I beredningen av ärendet här även verksamhetsledare/utredare Stefan Ahlenius och utredare Sara Lönnroth deltagit.

Mika Romanus
Myndighetschef och direktör

Magnus Kirchhoff
Avdelningschef